

ОСНОВНІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ РИЗИКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ВНЗ

С. В. Бреус, к.е.н., доцент,

Є. В. Корецький, студент

Київський національний університет технологій та дизайну

Основними факторами, котрі зумовлюють необхідність кардинального реформування вітчизняної економіки та підвищення її конкурентоспроможності, є вибір курсу на інтеграцію у світові економічні структури.

Проте реалізації вищезазначеного перешкоджають, наряду з іншим, ризики, у тому числі фінансово-економічного характеру. Вони формуються під впливом негативних факторів зовнішнього та внутрішнього середовища і перешкоджають ефективному як ефективному функціонуванню економіки країни, так і вищих навчальних закладів (ВНЗ).

У сучасній науковій літературі даються різні визначення та класифікації ризиків. Причому їх сенс у будь-якому випадку зберігається, а змінюється лише сфера, у якій виявляються певні ризики. Під ризиками варто розуміти настання або ймовірність настання ряду несприятливих явищ, тенденцій, які можуть спричинити руйнацію фінансово-економічних суб'єктів, збитки у вигляді втрати або знецінення активів, деградацію процесу відтворення, банкрутство, необхідність додаткових витрат, упущену вигоду [1].

Залежно від зміни внутрішнього та зовнішнього навколишнього середовища ризики здатні посилювати або послаблювати свій вплив на процес відтворення та його суб'єктів [1].

Зовнішнє середовище в особі його суб'єктів створює умови для функціонування закладів освіти, ставить перед ВНЗ завдання, які вимагають їх виконання. Зовнішнє середовище ВНЗ поділяється на середовище прямого впливу та середовище непрямого впливу [2].

Середовище прямого впливу становлять органи законодавчої і виконавчої влади України, банківські та фінансові установи, органи управління ВНЗ,

контролюючі органи, інші навчальні заклади, контрагенти, а також громадськість. Воно формує зовнішню інформацію про зміни в законодавчій та нормативній базі, про конкурентів (ціни на освітні послуги в інших закладах освіти), умови постачальників (вартість товарів, робіт та послуг, які споживає в процесі діяльності ВНЗ), думку громадськості щодо організації та забезпечення навчального процесу тощо [2].

Здійснюючи контакт з суб'єктами зовнішнього середовища, освітні заклади, з одного боку, отримують інформацію, яка визначає основні засади здійснення ними фінансової діяльності, з іншого, – ВНЗ здійснює вплив на зовнішнє середовище, змінюючи його в процесі здійснення фінансово-господарської діяльності. У процесі такої взаємодії використовуються певні джерела інформації, тобто об'єкти, де нагромаджуються повідомлення, дані, що використовуються суб'єктами інформаційних відносин та визначають їх подальшу діяльність [2].

Внутрішнє середовище вищих навчальних закладів формують керівництво (ректор, проректори, декани), структурні підрозділи ВНЗ (інститути, факультети тощо) та трудові ресурси (науково-педагогічні працівники, адміністративно-управлінський та обслуговуючий персонал) [2].

Фінансово-економічні ризики також являються загрозою економічній безпеці вищих навчальних закладів і економічній безпеці держави, в цілому.

Фінансово-економічні ризики, які охоплюють країну загалом, за своєю природою здебільшого є однорідними, що дає змогу досліджувати певні групи типових ризиків, комплексно аналізувати ризикові ситуації, виділяти основні характеристики ризиків, тенденції зміни розміру збитків, розробляти сценарії настання несприятливих подій з метою створення формалізованих наборів стандартних реакцій на їхнє виникнення [3].

Взагалі під ризиками варто розуміти настання або ймовірність настання ряду несприятливих явищ, тенденцій, які можуть спричинити руйнацію фінансово-економічних суб'єктів, збитки у вигляді втрати або знецінення активів, деградацію процесу відтворення, банкрутство, необхідність додаткових

витрат, упущену вигоду. Залежно від зміни внутрішнього та зовнішнього навколишнього середовища ризики здатні посилювати або послаблювати свій вплив на процес відтворення та його суб'єктів [3].

Важливим в сучасних умовах є своєчасне, компетентне, прагматичне, скоординоване управління фінансово-економічними ризиками, для успішного управління котрими, у тому числі на рівні ВНЗ, доцільним вбачається вироблення плану дій з їх усунення чи нівелювання негативного впливу. Цього можна досягти шляхом впровадження плану за такими етапами [1]:

- діагностування та ідентифікація ризиків;
- здійснення ранжирування ризиків за пріоритетами й можливими обсягами збитків;
- відповідно до вибудованих пріоритетів визначення джерел і механізмів виділення ресурсів, які будуть спрямовані на усунення ризиків;
- вибір методів та процедур управління ризиками;
- розподіл повноважень між рівнями й суб'єктами управління, що мають відповідної компетенції, та їх злагоджена та прозора діяльність;
- оцінка ефективності вжитих заходів та їх можливе коригування.

Реалізація зазначеного сприятиме забезпеченню економічної безпеки вищих навчальних закладів та економічної безпеки держави, в цілому.

Список використаної літератури:

1. Перчак О.А., Головач Т.В. Сучасні економічні ризики в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // ib.khnu.km.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2432/1/Гол...
2. Т.В. Рижа. Інформаційне забезпечення управління фінансовими ресурсами вищих навчальних закладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/11109/1/41.pdf>
3. Олег Соскін, Фінансово-економічні ризики розвитку України в умовах сучасної кризи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://soskin.info/news/2895.html>